

עקרונות ההתקפה בקרב על הוואה

קרב ההתקפה של חטיבה 1 של המרינס שנערך בעיר הוואה במלחמת וייטנאם, מיד לאחר מתקפת "טט", אפשר לכוחות בשטח להביא את רוב עקרונות ההתקפה לידי ביטוי בצורה טובה. קרב זה מאפשר בחינה של עקרונות אלו בלחימה מול אויב גרילה, בשטח בנוי ורווי אוכלוסייה, ויכול אף ללמד על המערכות הקרובות שבהן צה"ל עשוי לקחת חלק

הקרב על העיר הוואה. הוואה שימשה בירתה ההיסטורית של ממלכת וייטנאם עוד מהמאה ה-16, ומכאן חשיבותה האסטרטגית

צריך לתכנן את קרב ההתקפה ולהוציאו לפועל. על-ידי איזון בין עקרונות אלו, בהתאם למצב המבצעי שאליו נקלע, יכול המפקד למצות את יכולותיו הצבאיות ולהטות את הכף לטובתו. הכוחות הבלתי סדורים שמולם נלחמו הכוחות האמריקניים פעלו בשיטות פעולה של לוחמת גרילה, שמזכירות עד מאוד את שיטות הלחימה של אויבינו מצפון ומדרום. ההתעמקות בעקרונות ההתקפה

האסטרטגית והטקטית - מהשימוש בתקשורת להטיית דעת ההמון בעד או נגד המאמץ המלחמתי, המשך בלחימה בשטחים בנויים, ועד לחימה נגד כוחות גרילה וניסיונות להכריעם מהאוויר. במאמר זה אחקור ואנתח, בראי עקרונות ההתקפה, את מהלכי הכוחות האמריקניים ביציאה להתקפה לאחר מתקפת "טט". שבעת עקרונות ההתקפה משמשים קווים מנחים לאופן שבו מפקד

בחצייה השני של המאה ה-20 התמודדה ארצות-הברית עם האתגרים הרבים הנקרים בדרכה של מדינה המגדירה עצמה "מנהיגת העולם החופשי". בעיצומה של המלחמה הקרה מצאה עצמה ארצות-הברית נלחמת בווייטנאם על-מנת למנוע את נפילתה לגוש הקומוניסטי. מלחמת וייטנאם סימנה עבור ארצות-הברית, ובכך גם עבור העולם כולו, נקודת מפנה בהתייחסות לתופעת המלחמה מהבחינה

סרן רון פלומה, חניך מל"ק מחזור י"ט, חטיבת הנח"ל

בראי הקרב הזה יכולה להניב ידע משמעותי, בין אם תורתי ובין אם מעשי, לשדה הקרב הצפוי לנו.

מתקפת "טט" והיערכות הכוחות

לאחר עזיבת הצרפתים ב־1954 נחלקה וייטנאם לשניים: לצפון וייטנאם, שהונהגה על־ידי הקומוניסטים, ולדרום וייטנאם, הדמוקרטית. כדי לאפשר לדרום לגבור על הצפון ולמנוע מצב שבו המשטר ששולט בווייטנאם המאוחדת יהיה קומוניסטי, תמכו האמריקנים בדרום וייטנאם ושלחו למדינה כוחות צבאיים רבים. הכוחות האמריקניים הורכבו מחיילי צבא ארצות־הברית ומחיילי ARVN (צבא דרום וייטנאם), ואילו כוחות הצפון הורכבו מהכוחות של NVA (צבא צפון וייטנאם) ושל VC (הידוע כווייטקונג, ארגון החזית הלאומית לשחרור דרום וייטנאם).¹

ב־30 בינואר 1968, במהלך חג "טט", ראש השנה הווייטנאמי, נפתחה על העיר הוואה התקפה סימולטנית של כוח דיוויזיוני המורכב משלוש חטיבות של ה־NVA וכוחות וייטקונג (בסך־כ"השווה לשני גדודים). הוואה היא עיר במרכז וייטנאם, ששימשה בירתה ההיסטורית של ממלכת וייטנאם עוד מהמאה ה־16, ומכאן חשיבותה האסטרטגית. יש לציין שתכלית המתקפה על־פי מנהיגי הקומוניסטים הייתה להצית את המרד שיגרום לתושבי הדרום למרוד במשטר בסייגון ולצאת נגד האמריקנים. וכך, הקרבות בהוואה ובסייגון היו אמנם הגדולים ביותר, אך הלחימה התנהלה בלמעלה ממאה מוקדים נוספים ברחבי וייטנאם.²

העיר הוואה מחולקת לשניים על־ידי נהר הבושם: העיר העתיקה – חלקה הצפוני של העיר, והעיר החדשה – חלקה הדרומי.

הקרקע במקום היא מישורית, והנקודה הגבוהה ביותר נמצאת בדרום העיר וגובהה כ־230 מטר. העיר מתאפיינת בעיקר בשדות חקלאיים בפאתיה ובבנייה אורבנית בליבה. בחלקה הדרומי של העיר הבנייה אורבנית ומודרנית יותר בהשוואה לחלק הצפוני, הרחובות רחבים, הסמטאות צרות והבניינים בני שתיים-שלוש קומות.³

תוכנית הכוחות הקומוניסטיים הייתה לתפוס, בשני חלקי העיר, איתורים בעלי חשיבות וסמלי שלטון, ולא דווקא להשמיד כוחות אמריקניים ודרום וייטנאמיים

תוכנית הכוחות הקומוניסטיים הייתה לתפוס, בשני חלקי העיר, איתורים בעלי חשיבות וסמלי שלטון, ולא דווקא להשמיד כוחות אמריקניים ודרום וייטנאמיים. לאחר 12 שעות של קרבות קשים, הצליחו כוחות הצפון לתפוס יעדים השולטים בדרום העיר כגון משרד האוצר, בניין הדואר והאוניברסיטה, אך נבצר מהם לכבוש את מתחם ה־MACV

מתקפת "טט". מבחינת הרמה האסטרטגית-מערכתית, ההונאה היא זו שהובילה את מתקפת "טט" כולה

(Military Assistance Command, Vietnam) ששימש מפקדה חיונית לכוחות האמריקניים בגזרה. השתוות כוחות הצפון בהתקפה אפשרה לאמריקנים לייצב מצב, ליטול את היוזמה ולצאת להתקפה.

ההתקפה האמריקנית

מבחינת הרמה האסטרטגית-מערכתית, ההונאה היא זו שהובילה את מתקפת "טט" כולה, כך שאפשר להסיק שגם אם היו ידיעות כלשהן על התקפה בלתי צפויה זו, הן לא הגיעו ללוחמים ולמפקדים בשטח. לפיכך, בעת ההתקפה הייתה ההיערכות האמריקנית מדולדלת. ב־31 בינואר 1968 שהתה בשטח פלוגה מוקטנת אלפא 1/1 (פלוגה א' מהגדוד הראשון של החטיבה הראשונה של המרינס) שנשארה באזור מטעמים לוגיסטיים, ולא כהיערכות לקראת מתקפה או משימות מבצעיות. משהתקבלו הידיעות על ההתקפות בעיר קיבלה הפלוגה משימה לעלות צפונה ממפקדת המרינס בפו באי על כביש 1 ולהדוף את הכוחות הקומוניסטיים. בתנועה לאורך כביש 1 חברה פלוגה אלפא לכוח פלוגתי נוסף, גולף 2/5, שהיה מלווה גם בחפ"ק המג"ד של גדוד 2, שיצא למשימה דומה, ושני הכוחות המשיכו להתקדם יחד בנסיעה על כביש 1.⁴

לשיטתם, הם בחרו בהתקדמות בנסיעה מהירה לעבר הכניסה לעיר, כשהכוח רכוב ורקו"ם, תוך כדי הפעלת אש מקלעים. הטנקים והרק"מים בכוח היו אחראים להפעלת האש, ואילו הלוחמים נמצאו במשאיות לאורך כל הנסיעה והיו מחוסרי יכולת תגובה למעט פריקה ולחימה רגלית. הכוח חצה את גשר אן קו לכיוון הוואה החדשה, וזיהה לאורך הדרך סימנים המעידים על כך שיש אויב בשטח, קרי ציוד אמריקני מושמד לצד גופות חיילי ARVN. המשימה שהוכתבה לכוחות האמריקניים ממפקדת TF X-Ray (המפקדה הקדמית של כוחות הדיוויזיה הראשונה של המרינס) הייתה שהנכס החיוני שעליו חייבים להגן וממנו להדוף את ההתקפות בכל מחיר הוא מפקדת הדיוויזיה הראשונה של ה־ARVN. עולה השאלה, מדוע העמידו האמריקנים את ההגנה על מפקדת ARVN הווייטנאמית

בראש סדר העדיפויות שלהם, גבוה אף יותר מההגנה על מפקדת MACV האמריקנית? על-פי הערכות היסטוריות, התשובה היא שצבא הדרום היה החוליה החלשה כבר מתחילת המעורבות של האמריקנים בווייטנאם. עקב כך חששו האמריקנים שאם מפקדת ARVN תיפול לידי ה-NVA אזי הקרב, ואולי אף המלחמה עצמה, אבודים.

המעבר מעל הגשר התבצע בשיטת מעבר סער, כשפלוגה גולף 2/5 נשארה לחפות על מעבר הגשר של אלפא 1/1. כדי לרתק את היעדים שמעבר לגשר הצטרף לחיפוי גם כוח ימי של שתי סירות מנוע עם מקלעים

הכוח האמריקני נתקל בכוחות אויב כמה פעמים במהלך התנועה, שארכה לא יותר מכמה קילומטרים בודדים בשטח בנוי. הכוח נכנס לשטח השמדה נוסף כאשר חצה את גשר ננגוין הוואנג המפריד בין החלק הדרומי של העיר, שממנו הגיעו, ובין העיר העתיקה בצפון. המעבר מעל הגשר התבצע בשיטת מעבר סער, כשפלוגה גולף 2/5 נשארה לחפות על מעבר הגשר של אלפא 1/1. כדי לרתק את היעדים שמעבר לגשר הצטרף לחיפוי גם כוח ימי של שתי סירות מנוע עם מקלעים. כך התנהלה חציית הגשר ללא תקלות - הכוח המחפה זיהה מבעוד מועד את האויב שמעבר לגשר וחיסל ממנו חוליה. משהגיע הכוח לכניסה לעיר העתיקה בשער Tt הוא נתקל במארב ששלט על השער, על הרחוב ועל הצומת שלפניהם. המארב לא אפשר לכוח האמריקני לעבור, והקשה מאוד על היכולת שלו לאגף או לסגת. בליט ברירה נסוג הכוח הדר-פלוגתי חזרה למתחם ה-MACV, כש-35% מכוחותיו מנוטרל (פצוע או הרוג).⁵

בבוקר 1 בפברואר התקבלה ממפקדת TF X-Ray "משימת חטיבה 1 של המרינס" - כיבוש החלק הדרומי של הוואה, סריקה וטיהור המרחב, השמדת האויב ואבטחת הכוחות האמריקניים. TF X-Ray פקדו על מפקד גדוד 2 לכבוש את משרד האוצר, תחנת הכוח, האוניברסיטה והכלא -

אותם סמלי שלטון שכבשו ה-NVA במתקפת "טט" ב-30 בינואר. יש לציין, שמשימה זאת מלכתחילה אינה מתאימה לכוח דר-פלוגתי מוקטן, ולכן חטיבה 1 הסיקה למרחב את פוקס 2/5. פלוגה פוקס המוסקת לפארק דוק לאו אמורה הייתה בעזרת הכוח הגדודי של גולף, אלפא ופוקס לכבוש את היעדים שלו. משהתאספו שלוש הפלוגות ב-MACV פקד המג"ד לצאת להתקפה על היעדים של החטיבה ברחבי העיר. החיפזון שבו יצאו להתקפה, כאשר כל פלוגה נשלחה למשימה נפרדת מזו של מקבילותיה ובלי בסיס חזק בשטח, גרם לכך שהפלוגות נקלעו לקרבות קשים שמנעו מהן לבצע את משימתן. כל פלוגה בגזרתה נתקלה בחוליות NVA מחופרות היטב בעמדות ששלטו על צירי התנועה של האמריקנים אך בלי שיעלילו לזהותן. למרות ניצחונות טקטיים בודדים היו תוצאות קרבות 1 בפברואר מאכזבות, גם במניין ההרוגים והפצועים, וגם באי-עמידה במשימה המתוכננת. כישלון זה הצריך חשיבה מאוחדת של שני המג"דים שנכחו באותו זמן במרחב - כזו שתוליד את התוכנית שתבצע מ-4 בפברואר, ותכתוב את ההכנות הנדרשות ליומיים שיבואו.⁶ היומיים הבאים, 2-3 בפברואר, שימשו להתבססות של הכוחות האמריקניים בדרום לצורך יצירת נקודת פתיחה טובה יותר ליציאה להתקפה. בימים אלה ביצעה חטיבה 1 ארבע משימות הכנה לקראת ההתקפה החטיבתית. הראשונה הייתה טיהור המרחב שמסביב למוצבים וכיבוש איתורים חדשים, על-מנת לאפשר נקודת התחלה טובה יותר לקרב. את משימת טיהור האוניברסיטה קיבלו פלוגות גדוד 2 כיעד שבו יתרכז המאמץ העיקרי, וממנו יצאו הכוחות לכיוון דרום-מערב, להתקפה על שאר יעדי החטיבה. למרות מורכבות היעד - חלוקתו לתתי-מתחמים, מיקום הקומות הגבוהות וריבוי החדרים בכל בניין - הצליחו כוחות הגדוד לטהר את היעד עד שעות אחר הצהריים המאוחרות. הם פעלו כך שבכל פעם שבה נכבש תת-מתחם, הכניסה הפלוגה הכובשת את הבאה אחריה למתחם הקרוב אליה. כך גולף הכניסה את אלפא, שאחריה הכניסה את פוקס, עד לסיום טיהור כל האוניברסיטה.

המשימה השנייה של הכוחות הייתה להכניס את המפקדות וחוליות הפיקוד של החטיבה והגדודים. חפ"ק מג"ד גדוד 2 התמקמה באוניברסיטה שנכבשה יום קודם לכן בידי פלוגת פוקס, וחפ"ק מג"ד 1, קדמית גדוד 1 וקדמית חטיבה 1 - התמקמו כולן במתחם ה-MACV. כחלק מהמשימה הראשונה של כיבוש וטיהור המרחב הוטלה על הכוח הפלוגתי המוקטן של פלוגת אלפא משימת הגדלת המרחב המטוהר סביב מתחם ה-MACV. כוח זה נקלע למארב כיתתי כאשר ניסה להסיע משאיות ריקות למפקדת המרינס בפו באי. בשעה שנסע הכוח על כביש 1 התפוצץ מטען כמטר אחד לפני הרכב הראשון בשיירה, מה שגרם לכוחות לעצור ולנהל קרב אל מול האויב שארב משני צידי הכביש. קרב זה הסתיים בכעשרה נפגעים לכוחות האמריקניים ובחיסול חוליית האויב, מה שאפשר את הנסיעה המבצעית למפקדת המרינס, שהייתה נחוצה והתבצעה כחלק מהמשימות החטיבתיות האחרונות.

האירוע ששיפר עד מאוד את תנאי הלחימה של הכוחות בדרום היה הסרת ההגבלות על הפעלת סיוע אש בחלקה הדרומי של הוואה בערב 3 בפברואר, מה שאפשר את מיצוי כוח האש האמריקני עד תום

המשימות השלישית והרביעית לפני היציאה לקרב היו ההצטרפות של שני כוחות פלוגתיים נוספים והעברת אספקה חדשה לכוחות הגדודיים. גדוד 1 קיבל את פלוגת בראבו, שהייתה קבוצת חיילים שנאספו במיוחד להתקפה זאת, וחלקם אף חיילי מפקדה שזה לא כבר הוכשרו כלוחמי מרינס, וגדוד 2 קיבל את פלוגת הוטל שהביאה איתה את האספקה החדשה לכוחות מבסיס המרינס בפו באי. עד אותו שלב נתקלו הכוחות בחוליות בודדות שפעלו בשטח והגדירו את לחץ האויב כ"קל עד בינוני". היוזמה בפעולות האויב נשמרה ברמות הנמוכות, והפלוגות לא חוו התקפות של כוח גדול מכוח כיתתי (כ-12 לוחמים).

בסיס צבאי של הווייטקונג עולה בלהבות במהלך פשיטה של הצבא האמריקני בעיר בדרום וייטנאם. החייל האמריקני בתמונה אוחז בתותח ללא רתע מדגם M67 שהיה בשימוש הצבא האמריקני במהלך המלחמה. הכוחות האמריקניים, בתיאום של מפקדת TF - XRay ושל מפקדת החטיבה, תקפו את היעדים לפי סדר חשיבותם להמשך המשימה

ממתחם האוניברסיטה. שיטת הפעולה של הפלוגות התוקפות הייתה פשוטה למדי – מחלקה אחת שימשה בסיס אש, חיפתה על תנועת המחלקה השנייה שנעה ברחוב ועוברת לאיתור הבא, בעוד המחלקה השלישית משמשת עתודה בעקב אחת מהן, בהתאם להחלטת המפקד. על-פי דיווחי המפקדים, התנגדות האויב התחזקה והפכה מקלה עד בינונית לכבדה, והתקדמות הכוחות בשטח הבנוי נעשתה איטית עד מאוד, בהתאם לשיטת הפעולה שנקטו מפקדי החטיבה בעקבות לימוד הלקחים מימי הלחימה הראשונים בעיר.

1/1 שמוקמה ב-MACV הייתה טיהור המרחב שמסביב למתחם מאויב וכיבוש בית הספר התיכון. פלוגה בראבו 1/1 שמוקמה גם היא ב-MACV שימשה עתודה גדודית וכוח הגנה על המתחם. בגזרת גדוד 2 הוטלה על פלוגת פוקס 2/5 משימת ההתקפה דרומה וכיבוש בניין האוצר, ונקודת היציאה שלה הייתה איתור הממוקם דרומית לבניין האוניברסיטה. פלוגת הוטל 2/5 קיבלה את משימת כיבוש בית החולים בהתקפה מקבילה לפלוגת פוקס, בעוד פלוגת גולף נמצאת בעקב פלוגת הוטל ומשמשת עתודה גדודית, ושתייהן יצאו להתקפה

על-פי הערכת המפקדים בשטח, לא נראה היה שעומד להתפתח מעבר מגמתי של האויב מהגנה להתקפה. האירוע ששיפר עד מאוד את תנאי הלחימה של הכוחות בדרום היה הסרת ההגבלות על הפעלת סיוע אש בחלקה הדרומי של הוואה בערב 3 בפברואר, מה שאפשר את מיצוי כוח האש האמריקני עד תום. מדובר בהגבלות שניתנו כהוראה מממשלת דרום וייטנאם וצבאה לנוכח חשיבותה ההיסטורית האדירה של העיר.⁷

ב-4 בפברואר יצא הכוח הדרגדודי של חטיבה 1 למשימותיו בחלקה הדרומי של הוואה. משימתה של פלוגה אלפא

גדוד 2 התמודד ביום הראשון של הקרבעם 12 היתקלויות, תוך שהוא משתמש בכלל האמצעים המוקצים לו: מאש מדויקת ועד תול"רים 106 מ"מ, שברוב הקרבות היו הם שהכריעו את האויב המבוזר היטב. המצב בגדוד 1 היה מזהיר פחות משום שפלוגה אלפא ומחלקה מבראבו ניסו לפלס את דרכן לבית הספר התיכון אך נתקלו בריכוז גדול של האויב, כשתי כיתות, אשר שחק את הכוח האמריקני והצליח לפצוע רבים מחייליו. האמריקנים נבלמו טרם ההגעה לבית הספר, ובערב נערכו להגנה בכמה איתורים במרחק רחוב וחצי לפני בית הספר התיכון (כ-150 מטר מהיעד). בסוף 4 בפברואר הצליחה פלוגת פוקס לכבוש את בניין האוצר ואת בניין הדואר, בעוד הוטל כבשה את מרכז התיירות הצרפתי. באותו הלילה פוצצו כוחות ה-NVA את גשר אן קו על כביש 1, שחיבר בין הוואה למפקדת המרינס בפו באי. הצעד הזה התבקש על-מנת לנתק את האמריקנים מתגבורות ואספקה אך בפועל לא השפיע רבות על התנהלותם, משום שאת התגבורות והאספקה ניהלו האמריקנים בהסתת מסוקים דרך מנחת דוק לאו.⁸

שיטת הפעולה של הפלוגות התוקפות הייתה פשוטה למדי - מחלקה אחת שימשה בסיס אש, חיפתה על תנועת המחלקה השנייה שנעה ברחוב ועוברת לאיתור הבא, בעוד המחלקה השלישית משמשת עתודה בעקב אחת מהן

ב-5 בפברואר קיבלו הפלוגות יעדים להמשך, ועם שחר התחדשה הלחימה. על פלוגות הוטל ופוקס הוטל לכבוש את משרדי הפרובינציה ואת בית הכלא המחוזי. בגזרתה של הוטל, שבה נמצאו בצידה הצפוני נהר הבושם ובצידה הדרומי פלוגה פוקס, ההתנגדות הייתה חזקה יותר, ככל הנראה משום שהאויב הרגיש שאין מנוס ולכן ניהל קרבות הגנה עיקשים יותר. מנגד, בפלוגת פוקס הצליחו כוחות האויב להשהות, לסגת ולאגף את כוחות הפלוגה דרך האגף הדרומי. וכך, בעוד הפלוגה עסוקה בטיהור שיטתי של היעדים, יצאו לכיוונם

כארבע התקפות מהאגף הדרומי, אך יותר משהיו בעיה מבצעית מורכבת היוו מטרד לכוחות המטהרים. פלוגות אלפא ובראבו נקלעו במהלך התקפתן על בית הספר התיכון לקרבות קשים שבמהלכם הן נסוגו ליעדיהן הראשונים, שבהם שהו בליל 4 בפברואר. התוצאות העגומות יחסית של התקפות גדוד 1 ביום זה ניתנות להסבר על-ידי אפיון הכוח - פלוגה מוקטנת שהורכבה מתומכי לחימה, ופלוגה שהובילה במהלך השבוע הקודם את הלחימה, ואיבדה רבים משורותיה.

בעוד שדרך הפעולה הנבחרת להתקדמות הכוחות הייתה מעבר שיטתי - בית-בית, חדר-חדר - לא הייתה בשיטת הפעולה של הכוחות כל התייחסות לאוכלוסייה ולבילתי מעורבים, למרות שכיחות הימצאותם של אלו בשדה הקרב האורבני

יצוין כי בעוד שדרך הפעולה הנבחרת להתקדמות הכוחות הייתה מעבר שיטתי - בית-בית, חדר-חדר - לא הייתה בהגדרת שיטת הפעולה של הכוחות כל התייחסות לאוכלוסייה ולבילתי מעורבים, למרות שכיחות הימצאותם של אלו בשדה הקרב האורבני. במהלך הקרבות נדרשו הלוחמים והמפקדים הזוטרים לא פעם לתת מענה לבעיה מבצעית זו. התפיסה המקובלת בימים ההם ולא רק בחטיבה 1 של המרינס, אלא בכל וייטנאם, הייתה "הרוג כל מה שזו", מה שניכר בתרגולות, בטכניקות ובאמצעים שהפעילו הכוחות הלוחמים. הבלתי מעורבים שהיו בשטח ושרדו קיבלו טיפול רפואי, סיוע הומניטרי, מזון ומים, אך הלחימה עצמה התנהלה ללא התייחסות לנושא. היו מקרים מועטים במהלך הלחימה שבהם אירעו פינויים מוגדרים של ריכוזי אזרחים מאזור הלחימה, ובהזדמנויות נדירות אלו תמכו האמריקנים במתפנים, סייעו להם ואף הפסיקו את רצף הלחימה, כמו במקרה של התקפת פלוגת פוקס על בית החולים. ב-5 בפברואר, בסופו של יום, הגיעו פלוגות פוקס והוטל כמעט ליעדים הסופיים, במרחק של כרחוב אחד לפנייהם (מזרחית), ופלוגת אלפא כבשה בהצלחה את בית הספר התיכון. אילו

היה למפקדים בשטח ספק כלשהו בנוגע למגמת האויב, הרי בסוף היום החמישי הצביעה הערכת המצב בכל הרמות על כך שה-NVA והווייטקונג נמצאים במגמה. ב-6 בפברואר הצליחו פלוגות פוקס, הוטל וגולף לכבוש את היעדים - משרדי הפרובינציה והכלא המחוזי. ה-NVA והווייטקונג ניהלו קרבות הגנה עיקשים, אך בשעות אחר הצהריים טיהרו כוחות הגדוד את אזור היעדים (המרחב הצפוני של דרום הוואה). באותו אחר הצהריים פוצצו כוחות חטיבה 6 של ה-NVA הממוקמים בצפון וייטנאם את הגשרים המחברים בין צפון העיר לדרומה. פיצוץ זה היה יכול להיתפס כמעשה חבלני המכוון לשיבוש מהלכי האמריקנים, אך בפועל שידר את הכרת הווייטנאמים במפלגה של חטיבה 4 בדרום העיר. בדרום העיר נשאר עוד גדוד NVA אחד (804) שלא השתתף בלחימה, והיה ממוקם בחלקה המזרחי של העיר לצורך הגנה מפני התקפה אמריקנית או אחרת מבחוץ. בעוד שמשימתו החדשה של גדוד 1 הייתה לטהר את המרחב שבו ממוקם גדוד 804, הרי שגדוד 2 ביצע טיהור מבית לבית בחלק הדרומי של דרום העיר. משימת כיבוש כל דרום העיר הסתיימה בהצלחה ב-10 בפברואר. תוצאות הקרב היו: 676 הרוגים לכוחות הקומוניסטיים ורק 56 שבויים במרחב הדרגדודי, ואילו לאמריקנים, מתחילת הלחימה ב-1 בפברואר, היו 25 הרוגים ו-233 פצועים בדרגות שונות.⁹

ניתוח הקרב על-ידי עקרונות ההתקפה:¹⁰ מודיעין עדכני ורציף

מודיעין עדכני ורצוף הוא עיקרון שלא היה לו ביטוי בקרב, ואף נראה כי הכוחות בשטח התעלמו ממנו באופן מופגן. היה בידי המפקדות מודיעין המצביע על מתקפה קרבה, וגם מידע רלוונטי לקרבות, אך אלו לא הגיעו לידי המפקדים בשטח. נוסף על כך, מפקדי השדה לא הקדישו את האמצעים והזמן לאיסוף קרבי ברמה הטקטית, ומלבד ביצוע הערכות מצב על אופן פעולת האויב בכלליות, לא ירדו לעומק ניתוח ההיערכות המיקרו-טקטית של האויב. קיים אזכור אחד של מ"פ שמבצע חיפוש על גופת לוחם צפון וייטנאמי

ומוצא עליה מפה של מרחב הלחימה.¹¹ לפי אופן התבטאות המ"פ ניתן לומר שפעולה זאת של חיפוש לא הייתה תרגולת, כי אם רגע של "גאונות", ושמפה זאת הייתה הראשונה שהגיעה לידי הכוחות האמריקניים התוקפים.

בחירת יעדים וצירים

הכוחות האמריקניים, בתיאום של מפקדת TF XRay – ושל מפקדת החטיבה, תקפו את היעדים לפי סדר חשיבותם להמשך המשימה. מבחינת הרמה האסטרטגית, היעד החשוב ביותר שנועד לשמור על צבא דרום וייטנאם מקריסה היה מפקדת הדיוויזיה בצפון העיר, לשם כוונת הכוחות בראשונה, אך הדרך נחסמה והכוחות קיבלו יעדים חדשים. מבחינת הרמה הטקטית, אפשר לומר שהודות לבחירת היעדים ותקיפתם בסדר הנכון הצליחו האמריקנים לאפשר לעצמם אורך נשימה לוגיסטי, שלישותי ופחות חיכוך בימי הלחימה הבאים. יתרה מכך, הם תקפו כמה יעדים, כאשר פלוגות הוטל ופוקס ביצעו התקפות בד בבד, ואלפא שימשה מאמץ משני. התקפות מקבילות אלו הצליחו להוציא את יחידות המשנה של ה-NVA מאיזון וגרמו להן לעיתים לנסיגה.

ריכוז המאמץ

בקרב החטיבתי לא היה כל תזמון או תיאום בין גדוד 1 לגדוד 2 (מלבד בתחילת הקרב), כך שבהסתכלות ראשונית ניתן להניח שעקרון "ריכוז המאמץ" לא יושם כהלכה. אך בהסתכלות מעמיקה יותר, ניתן להניח שהמאמץ העיקרי בכוח החטיבתי היה גדוד 2, שתקף את היעדים המרכזיים בצפון הגזרה, בעוד שגדוד 1 תמך את המאמץ העיקרי על-ידי משימותיו במזרח הגזרה: הגנה, עתודה ובידוד האגף תוך טיהורו מאויב.

שימור התנופה

העיקרון המרכזי שבא לידי ביטוי בקרב זה היה שהכוחות האמריקניים הופתעו ביותר במתקפת "טט", אך בדומה למלחמת

כוחות אמריקניים בקרב על דראנג. ב-6 בפברואר הצליחו פלוגות פוקס, הוטל וגולף לכבוש את היעדים – משרדי הפרובינציה והכלא המחוזי

יום הכיפורים הם שלחו כל כוח שנמצא בגזרה, בין אם אורגני ובין אם לא, להילחם בקומוניסטים ולבלום את התקדמותם. למרות המחסור באמצעים ובכוחות, הם תקפו בכל העוצמה הזמינה ובכל עת תגברו את המרחב בעוד כוחות, עד שהביאו למיטוט סופי של האויב בגזרתם.

מימוש בקרב המשולב

למרות הבעיות שנתקלו בהן בהפעלת השריון בשטח בנוי, ולמרות האיסור הראשוני על הפעלת אש מסייעת בעיר הקדושה למחצה, הצליחו האמריקנים להביא למיצוי הכוח של כל הכוחות שעמדו לרשותם, וכך – שימוש באש מסייעת, תותחי 106 מ"מ ושריון הטו את הכף לטובת האמריקנים בכל מפגש מול ה-NVA והווייטקונג, כפי שניכר מתוצאות הקרב.

סיכום

במאמר זה תיארתי את היציאה להתקפה של הכוחות האמריקניים עקב מתקפת "טט", ואותה ניתחתי לנוכח עקרונות ההתקפה. על-פי ניתוח קצר זה ניתן לראות כיצד הכוחות האמריקניים הצליחו, לנוכח הפתעה מוחלטת וממצב של הגנה, ליצור את התנאים ליציאה להתקפה ולבסוס להכריע חמישה גדודי אויב. שילוב עקרונות ההתקפה שבאו לידי ביטוי בקרב זה הקנה למפקדי הכוחות האמריקניים יתרון משמעותי על האויב שבו נתקלו. השילוב בין

הבחירה הנכונה של אילו יעדים לתקוף, יחד עם מימוש הקרב המשולב וריכוז המאמץ, הפכו את אותו יתרון למשמעותי. יתרון זה היה כה ניכר עד שתוצאות הקרב היו 25 הרוגים לאמריקנים ו-676 הרוגים לכוחות הצפון.

הרקע המדיני-פוליטי שקדם לקרבות האלה מסמן עד כמה מערכה כמו זו שהתנהלה בווייטנאם דומה למערכות שאותן אנו עשויים לנהל מול האויבים המקיפים אותנו. מתקפה מפתיעה תוך כדי הפסקת אש (כמו שחווינו במבצע "צוק איתן" – אירוע רפיח), שימוש באוכלוסייה

על-מנת לתמוך במאמץ המלחמתי ועליונות אווירית מוחלטת של צד אחד, הם רק חלק קטן מהמאפיינים המצביעים על דמיון רב בין המערכות. קווי הדמיון האלו יכולים לבוא לידי ביטוי גם בשאלה אילו עקרונות אנחנו בוחרים להדגיש בהתקפותינו, ולפיהם לתכנן את הקרב.

על-מנת להכריע אויב הנלחם לוחמת גרילה יש לאמץ דפוסי פעולה שמכוונים לאו דווקא למרכזי הכובד של האויב, כי אם להשמדת האויב עצמו

ממצאי מאמר זה נשקפת גם התבונה המתגבשת, שעל-מנת להכריע אויב הנלחם לוחמת גרילה יש לאמץ דפוסי פעולה שמכוונים לאו דווקא למרכזי הכובד של האויב, כי אם להשמדת האויב עצמו. הניצחון על ארגוני גרילה אלו, גם בטווח הקצר וגם בטווח הארוך, יושג בשחיקת האויב – אותה תפיסה שהנחיל בווייטנאם הגנרל וסטמורלנד בשיטות ה-Body Search & Destory וה-Count. תפיסה זו רלוונטית מאין כמוה בהתבוננות בשדה הקרב המתהווה לנגד עינינו, כפי שציין הרמטכ"ל, רא"ל אביב כוכבי, בדבריו על תר"ש "תנופה".¹²

ההערות למאמר זה מתפרסמות בסוף הגיליון.

